

Stato vojak številak ta velja za
črko vred ali v Mariboru s
časom na dan za celo leto
za leta 20 K. za črko leta
Ivan Jugoslavija 50 K.
Koroska se pošče na pravilu
Slovenakega Gospodara
v Mariboru, Koroska cesta št. 5.
Za se dosegla do odgovora.
Noveljina se plačuje naprej.
Telefon štev. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LIJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udite! Kralj Jugoslovija drži
dobjavo na brez posebne raz
ročnosti. — Uradništvo: Koroska
cesta 5. — Pošto je se vred
Upravnemu svetemu Koroski
inštitutu in raziskovalcu. Cen
inskrizion po dogovoru. Za
kraljeve odločite primere pop
Nezapis rešenje se posluša
prose. — Telefon N. 220.

51. tgv.

Maribor, dne 15. decembra 1921.

55. letnik.

Nekaj o vladni krizi.

Radikal Pašič.

Pašičeva vlada je zabolila na vseh keneh ter krajih v tako globokih zagatih, da se je zbal odgovornosti za njeno početje sam ministrski predsednik Pašič.

Preteklo nedeljo se je namreč začelo glavno zborovanje srbske radikalne stranke v Beogradu. Pašič je v očigled teji glavni skupščini svoje stranke se še pravočasno zavedel, da ga bodo radi slabega vladanja njegovega kabinta pozvali lastni pristaši na odgovor. Da bi se pa lahko pred lastno stranko opral po Pilatovo in zvrnil obeno nezadovoljnost cele kraljice s sedanjim vladnim početjem na demokrate, je izzval kar nenadoma in nepričakovano vladno krizo.

Pašičeva vlada je odstopila, kralj je sprejel ostavko, a zopet poveril načelnika za sestavo nove vlade Pašiču. — Pašič je navidezno sprejel ta mandat.

Pri pogajanjih za sestavo novega kabinta se je obrnil Pašič do načelnikov opozicije, v zavesti, da ne bodo tamkaj nič opravili. Ker mu je izjavila opozicija, da pri občnem nezadovoljju, ki ga je povzročila ravno sedanja Pašičeva vlada, nikakor ne more storiti zopet v vlado pod Pašičevim predsedstvom, je Pašič sporočil kralju, da on ne more sestaviti vlade.

Demokrat Davidovič.

Do stari navadi se je obrnil kralj po neuspehi Pašičevi nalogi do predsednika demokratske stranke Davidoviča, naj on poizkusi sestaviti vlado. Davidovič je sprejel od kralja mu zavzano nalogu, a se ni obrnil po Pašičevem receptu najprej do opozicije — ampak do sedanjih vladnih strank.

Davidovič je najprej pritisnil na kajku Pašičeve sobe in ga vprašal: pod kakimi pogoji bi se zopet vladno pobrali radikali z demokrati. Pašič pa je g. sestavitelja nove vlade prav nakratko odpravil, češ: da on ni nikakor pooblaščen mu sam dati odgovor glede radikalnih pogojev za vstop v njegovo vlado, ampak se mora prej tozadovno posvetovati s celim radikalnim klubom. Pašič je namreč nameščoma zavlekel odgovor, ker zboruje sedaj glavna skupščina radikalne stranke.

Pri radikalih je torej Davidovič slabo naletel. Od Pašiča je romal k Turkom in našim samostojnim, ki so ga kot znani koritari že komaj čakali. Posebno samostojni so takoj pristali, da vstopijo v vlado z demokrati — samo da obdržijo v svojih rokah eno ministrsko korito.

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.
(Dale.)

„Človek, ki si je tri leta grizel nobre na takemle zapusčenem otoku, Jim. Le govori več tako izbrano, kar je vi! In zato se vam je zdelo, da se mu meša —. In sira, pravite, da si je tako hudo želel?“

„Da, gospod doktor, sira!“ sem odgovoril.

„Glejte, Jim, vidite, kako pride, če je človek izbran in sladkosneden —! Pa dobro! Ste videli mojo tobačnico, Jim? — Da! — Pa vendar veste, da ne nosljam. To pa zaradi tega ne, ker hranim v svoji tobačnici košček parmezanskega sira — sira, ki ga dela e v Italiji, zelo redilen je. Dobro torej — ta sir dobi Ben Gunn.“

Pred večerjo smo zagreblji ubogega starega Toma. Z odkritimi glavami smo stali nekaj časa krog groba in molili —.

Dry smo mnogo nabrali, pa kapitanu jih še ni bilo zadosti. Zmaja je z glavo in pravil, da moramo jutri iznova na delo.

Za večerjo smo dobili košček pre-

Tudi naš Jugoslovanski klub je vprašal Davidovič za mnenje glede so udeležbe pri njegovi vladni mizi. V imenu našega kluba je povedal Davidovič dr. Korošec, da zahteva njegov klub: spremembo ustave, spremenitev finančne politike, odpravo korupcije in da se mora povabiti v parlament tu di Hrvate. Demokrati pa nikakor ne bodo pristali na te pogoje, radi tega se tudi Jugoslovanski klub ne bo več pogajal z njimi.

Odklonilen odgovor je prejel Davidovič tudi od zemljoradnikov, — ki sploh nočejo nič slišati o kakem vladnem sodelovanju z demokrati in radikali. Hrvatov pa menda g. Davidovič sploh niti povabiti ni upal, naj mu pomorejo pri sestavi vlade. Za vlogo pod predsedstvom Davidoviča so torej samo: demokratje, Turki in samostojni. Z mandatom za sestavo nove vlade je g. Davidovič še slabše odrezal kot starosta Pašič.

Kdo pa sedaj?

Niu Pašiču, niti Davidoviču ni uspelo sestaviti vlade. Na koga se bo kralj sedaj obrnil, še ni znano do trenutka, ko to pišemo. O osebi, ki bi naj sedaj sestavila vlado, bo odločila sedaj zborajoča glavna skupščina radikalov. Kot kandidata za sestavo vlade prideta v poslov Pašič, ki bi se zopet vladno pobrali s spremembo ministriških korit z demokrati, Turki in samostojnimi, in pa Protič, ki se bo skušal nasloniti na opozicijo in Hrvatov.

Vsekako pa se bo sedanja vladna kriza vlekla po znanem receptu beograjskih politikov: Imamo za sestavo nove vlade dovolj časa, ker ministri vlečajo tudi za dobo krize mastne plaze, poslance pa tudi v odgovoditvam parlamenta dnevnice. Naroč ga se bo moral mazati s potrežljivostjo, dokler ne bo potognil iz krize vladnega voza Pašič ali Protič, ali pa dobimo vojsko diktaturo.

Starši, pozor!

Kakor ste že čitali v „Slov. Gospodarju“ je brezverski, liberalno-samostojni višji solski svet sklenil v svoji seji, da se odpravijo vse solarske maše razun ob državnih praznikih in da otrokom ni treba obiskovati verskega pouka v Šoli.

S tem sklepom so se sedanji liberalno-samostojni vladinovci popolnoma razkrinkali in jasno so pokazali vsem krščanskim staršem, da nočejo verskega pouka v Šoli, da nočejo verskih vaj, da nočejo več naše nežne slovenske mladine vzgajati po starodavnih

kajene svinjetinē, prepečenca in kozačec groma.

Po večerji pa so sedli trije starejšini, graščak, kapitan in zdravnik, v kot in se djali na posvetovanje.

Zdelo se je, da so pri kraju s svojo pametjo. Naše zaloge so bile tako skromne, da bi nas lakota prisilila k predaji dolgo preden bi prišla pomoč. Naša rešitev bi le bila, če bi postrelili toliko upornikov, da bi ali sneli svojo črno zastavo in se uklonili, ali pa pobegnili s „Hispaniolo.“ Od 19 jih je bilo živih le še 15, od teh sta bila dva ranjena in eden vsaj — tisti, ki ga je graščak obstreli pri topu — težko ranjen. Naši strelci so morali torej biti zelo previdno in dobro pomerjeni, — saj je šlo za naše življenje.

Pa še dava zaveznika smo imeli — rum in mrzlico.

Prvi, rum, je bil že na delu za nas. Ceravno so taborili uorniki za cele pol milje oddaljeni od nas, smo ih čuli, kako so kričali in peli pozno v noč. — Glede mrzlice pa je zdravnik stavil svojo lasuljo, da jih bo, preden mine teden, polovica ležala na tleh; ako bodo ostali spodaj ob močvirju. In tovrh so bili še brez zdravil —.

„Tako stope stvari!“ je dejal. —

načelih naših pradešov, ampak da jim je ljubše, če zavlada med našo mladino brezverski, židovski duh.

Liberalno učiteljstvo je z veseljem pozdravilo te sklepe in z navdušenjem se bo ravnalo po njih. Solski nadzorniki plavajo v liberalni vodi in od njih ni pričakovati zmernih, posredovalnih korakov. Tako vidimo, da je ves današnji solski aparat krenil po višjem naročilu na brezverska po

ja. — Kaj pa hočejo s tem doseči? se vprašajo naši starši! Ali nismo mi, naši dedi in pradedi sto in sto let srečno in zadovoljno živelj v naši krščanski veri? Ali nismo gospodarsko napredovali? Ali smo imeli kako skodo od tega, če smo poslušali v solski krščanski nauk in hodili k solarskim mašam? Ali bodo sedaj, če se to odpravi, manjši davki? Ali bo obleka cenejsa? Ali ne bo več treba delati za vsakdanji kruh?

To vse bo ostalo pri starem, dragi moji, in še hujše bo! Liberalno-samostojna klika hoče iz sreča naše mladine iztrgati potom brezverske sole zadnjo seme krščanskega mišljenja, katerega je vcepljal v otroško dušo krščanska mati — v predšolski dobi. Otroku se naj zamori v sreču čut krščanskega pravljnosti, da ne bo v poznejših letih, kot gospodar in gospodinja čutili, kako mu brezversni verižniki in trgovci, spekulanti in židovi, banke in kapitalisti praznijo žepe. Hočejo ga spraviti takodaleč, da bo isto tako izbral svoje težake, hlapce in dekle, da bo z isto brezsrečnostjo goljujal, odigral in kradel, kakor to dovoljuje nekrščanski židovsko-kapitalistični duh. S proti versko gonjo hočejo tudi uspavati naše obrtnike po deželi, da ne bi čutili, kako jih deva, židovski kapital potom večje konkurenčne zmožnosti v brezdelje in siromaštvo. Uspavati pa hočejo tudi delavce in težake po deželi, mestnih in fabrikah, da ne bi čutili, kako postajajo brezpravni sužnji kapital.

Zato kličemo: proč z verskim potokom iz Šole, proč s solskimi mašami, proč z vero! Ako iztrgajo naši deci vero iz sreča, ljubezen do pravljnosti, usmiljenje do rewežev in siromakov, potem vedo, da je njihovemu umazanemu hotenju in mišljenju prosia pot. Dokler pa bodo naši duhovniki po Šolah učili veronauk in vsajali v nežna otroška srca božje resnice: ne kradne, ne goljujaj, ne laži, ne ubijaj, ne prešestuj, ne zanjuči očeta in matere, ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega pa, kakor samega seba itd. — tako dolgo jim pšenica ne bo šla v klasje.

Minula svetovna vojna je jasno

„Ako nas oni ne postreljajo prve, — mislim, da bodo veseti, če se bodo kolikortoliko zdravi kmalu mogli pobrati. „Hispaniola“ je dobra jadrnica in navsezadne se lahko spet lotijo svojega starega poklica — ropanja na moru!“

„Prva ladja, ki sem jo kedaj izgubil!“ je pripomnil kapitan Smollett.

Lahko si mislite, da sem bil do smrti utrujen. In ko sem končno zaspal po dolgem kihanju in kašljaju, sem spal kakor klada do ranega jutra.

Nemir v koči in glasno govorjenje me je zbudilo. Pogledal sem krog sebe —.

Tovariši so že zdavnaj pozajutrakovani in kup naših drv se je za polovico povečal.

Bela zastava! je nekdo rekel in kaj nato začuden vzkliknil.

Planil sem po koncu, pohitel sem k strelni luknji v steni, si mel oči in gledal, kaj bi bilo.

XX.

Zares, onstran plota sta stala dva moža Eden je nosil kos belega platna v roki in mahal z njim, in poleg njega je na svoji bergli mirno slonel — Silver.

pokazala, kam nas vodi brezverski duh. Goljulije in tativine, ropi in ubije, nesrečni zakoni in uničeno družinsko življenje so plod tega brezverskega duha. Morala je globoko padla, poštenost je skoraj izginila. Se le sedaj, po treh letih miru se je začelo nekaj svitati in obračati na bolje. Zdravo, nepokvarjeno jedro v našem narodu je začelo zmagovati, zaslepljenemu in zapeljanemu ljudstvu so se začele odpirati oči in klici versko-naravne vzgoje so začele zopet poganjati. To dejstvo pa je prestrašilo vse sovražnike vere in verske vzgoje otrok. Začeli so uvidevati, da je ravno versko-naravni pouk največji škodljivec njihovim temnim mahinacijam. In ker se prišlo, pri zadnjih volitvah vsled splošne povoje posurovelosti in neurejenih razmer na vladno krmilo, so si mislili: Zdaj ali nikoli! Ali vrzemo verski pouk sedaj iz Šole, ali pa se nam to nikoli več ne posreči. Zadnji sklepi višjega solskega sveta kažejo, da so se z vso vnemo lotili tega dela.

Starši pozor! Naša krščanska domovina ve, da se ne strinjate s temi sklepi, da nočete pustiti, da bi se v nežnih srečih vaših otrok zamoril verski čut in nadomestila otroška nedolžnost z brezversko surovostjo, da nočete pomagati pri metanju krijev iz Šoli, da nočete zabraniti vaši lastni krvni vstop v svetlobo in božijo in k solarskim mašam; za to pa morate pri vsaki priliki jasno in glasno, junaško in neustrašeno zahtevati na vseh sestankih in shodih, pri vseh sklepah in zborovanjih:

1. Vsi otroci morajo biti deležni verskega pouka v Šoli.

2. Ukinjene nedeljske in tedenske solarske maše se morajo zopet vpeljati!

Sovražnikom verskega pouka in solarskih maš pa kličemo: Naš krščanski narod je podoben spečemu velikanu. Ne dražite in ne zbadajte ga. Ako se zbuditi, bo pometel z vsemi elementi, ki mu hočejo iztrgati najdražji biser: vero iz sreča nedolžnih otrok!

Samostojne slike.

Slike imajo to nelepo lastnost, da kradejo, kar morejo, zlasti takšne raste, ki se svetijo. Take slike se tudi naši samostojne življenje. Ker se njihova debla ēra in ni na njih opaziti niti ene svetle točke, zato kradejo tiste svetle čine, ki jih zapazijo na drugih. Vi črno je zavita usoda našega kmeta, odkar so samostojni na vladu. S samostojnimi nebes, na katerih kraljuje Puck, s katerih se sladkomilo smeje

Zelo zgodaj je še bilo in najhlajše jutro, kar smo jih doživeljili na našem potovanju. Mraz je prešinal moze in kosti. Nebo je bilo jasno in čisto in vrhovi dreves so žareli v južnem solncu. Prostor, kjer sta stala Silver in njegov spremiščalec, pa je bil še ves v mraku in do kolen stačala v nizki, gosti megli, ki je ponosči prilezla iz močvirja. Mraz in megla sta pripovedovala o zares žalostnem življenju na tem zapuščenem otoku. — Vlažen, mrzličen, nezdrav kraj je bil!

„Ostanite v koči!“ nam je rekел Kapitan. „Stavim sto proti eni, da pripravljajo kako izdajalsko zvijačo!“

Zaklical je upornikoma: „Kdo je? Sto! ali pa streljam!“

„Bela zastava!“ se je oglasil Silver.

Kapitan je stal v veži naše koče, in se skrbno čuval, da se ni izpostavljal kaki zavratni, izdajalski k

„Zdravnikov stražni oddelek — naprej!“ je poveljeval. „Livesey k severni steni, prosim; Jim k vzhodni Gray na zahod. — Graščakov oddelek — baš puške! Brzo, možje, previdno!“

Zopet se je obrnil k upor.

Drofenik, grdo gleda Mrmolja, zabavljaj Urek, padajo na našega kmeta sa bremena, eno težje kot krugo. Poslanci Kmetske zveze in Ljudske stranke se odločno in vztrajno trudijo ta bremena od našega ljudstva odvaliti ali vsaj olajšati. In če se jih to posreči, začnejo samostojni lažnjivi kljuk i se priduševati: To smo mi storili.

Tako je med drugim s trošarino na vino in s prijavo in kontrolo vina v kletih. Znano je, da so samostojni gospodje našemu slovenskemu kmetu vinogradniku in v obče našemu ljudstvu povišali trošarino na vino. Predno so samostojni prišli na vlad, je trošarina znašala 9 dinarjev pri litri, ko so samostojni v zvezi z demokrat zavladali nad slovenskim ljudstvom, se je zvišala na 1 K 40 vin. Lep samostojni blagoslov! Vrhutega se samostojni našemu kmetu z ministrsko naredbo naložili dolžnost, da mora finančni oblasti prijaviti ves svoj vinški pridelek, odpreti svojo klet finančnem opanom, ki mu pregledovalo klet, prešče vse sode in z veliko natančnostjo se popišejo. Se lepa samostojna dobrota! Poslanci Kmetske zveze so z vso odločnostjo nastopili zoper takto postopanje s slovenskim kmetom. Zahitevali so, da se te določbe morajo na vsak način odpraviti. Z vso odločnostjo so se zavzeli za obrambo slovenskega kmeta v Beogradu. Minister finančnega zastopnika dr. Krizman — je obljubil, da bo storil, kolikor more v omiljenje teh določb. Za drugi dan, tako e rekel, je sklenil posvetovanje svojih uradnikov, katerim so se pridružili samo ojni poslanci.

Iovanju samostojni poslanci niso dosegli ničesar. Finančno ministrstvo je vztrajalo pri vseh določbah mi istreže naredbe. Ko sta naslednji dan poslance dr. Hohnjec in Sušnik prišla k dotednemu načelniku v ministrstvu, jima je odgovoril, da se je včeraj posvetoval s samostojnimi, da pa ne more odstopiti od naredbe, marveč se ta naredba (napoved vinskega pridelka, pregledovanje kleti po finančnih organizacijah) mora izvršiti v vseh točkah. Poslance dr. Hohnjec in Sušnik sta mu na to v dolgem razgovoru navedla vse stvarne razloge zoper to naredbo in z odločnostjo zahtevala, da se ista ne sme izvrševati, marveč se mora po stopah, kakor pred letom in dvema letoma. Razlogom in zahtevam naših poslancev se je gospod načelnik končno udal. In ta uspeh si sedaj lastijo samostojneži. Pa zman! Samostojni so našemu ljudstvu naložili bremena, neprijetnosti in razburjenja. To znaš! Pomagati našim ljudem in jih rešiti izkorisčanja, neprijetnosti in nadlegovanja, tega ne znaš. To morajo storiti poslanci Kmetske zveze in Ljudske stranke. Potem pa pridejo samostojni in bi radi uropali te naše zahteve. Pa jih ne pomaga niti.

Ce sraka kaj ukrade, je to ukradeno, pa ne njen. Isto velja o samostojnih, ki bi radi kradli zasluge drugih. Svojega namena pa ne morejo do sedi, ker naš narod dobro pozna samostojne srake.

„In kaj hočeta z vajino belo zastavo?“ Je zavpl.

Silverjev spremjevalec se je oglašil:

„Kapitan Silver, gospod, prihaja, in hoče z vami govoriti o premirju.“

„Kapitan Silver — ? Ga ne poznam. Kdo je ta človek?“ je odgovoril kapitan Smollett. — In čuli smo, kaže je pravil sam pri sebi: „Kapitan je že torej — ? Glej, kako naglo je napredoval!“

Sedaj je odgovoril Dolgi John:

„To sem jaz, gospod! — Tile siromaki so me izbrali za kapitana po vašem pobegu, gospod!“ — S povdankom je izrekel besedo „pobeg.“ — „Poda mo se, ako ste dostopni poštenim po golem. Edino, kar zahtevam, kapitan Smollett, je vaša beseda, da me živega in zdravega pustite preko plota nazaj in da počakate eno minutu, preden strelate!“

„Poslušajte me!“ je odgovoril kapitan Smollett. „Jaz in moji tovariši mi nimamo niti najmanjše želje, da bi z vami govorili. Ako vi želite kaj povediti, pride! To je, kar vam imam reči. Ce se pripeti izdajstvo, ga bodo kriva vaša stranka — in Bog vam pomagaj!“

Ženska volilna pravica v zakonodavnem odboru.

V petek, 9. decembra, je bila v zakonodajnem odboru v Beogradu zoper razprava o ženski volilni pravici za občine v Sloveniji. Pri tej priliki so naši liberalci v gospodskih in kmetiških blagah zoper pokazali, kako zanjujejo in črtijo same krščansko slovensko ženstvo. Zarjav in Kukovec, ki sta že podeljeno volilno pravico za občinske volitve slovenskemu ženstvu ugrabila, sta seveda odločno nasprotovala tej pravici, katero so mu svojčas podelili celo srbski radikalci. Za Zarjavom je skovikal samostojni Drofenik in ročnem zoper slovensko ženstvo. Ako dobijo slovenske žene volilno pravico, potem bodo, kakor je kričal neči se Drofenik, klerikale slovenske žene v procesijah peljali na volišče. Samostojni junak Drofenik se tako boji slovenskih žen, da jih v duhu glede, kako gredo v procesijah na volišče ter glasujejo zoper samostojneže. Samostojni glavač se naj nikar ne varja! Ako ne bodo žene nastopile v procesijah, ker to prepoveduje liberalno-samostojna gospoda, pa bodo pri prihodnjih volitvah to storili možje. In pred to procesijo bo bežal malii Drofenik, da se bo veter lovil v njegovi obleki. Pri razpravi o ženski volilni pravici se je odločno zavzel za slovensko ženstvo in njegove pravice poslane dr. Hohnjec, ki je izjavil, da je ženska volilna pravica bistvena točka programa naše stranke, od katerega stranka ne bo odstopila. Sedaj so demokrati in samostojni nazadnjaki v zvezl s svojimi srbskimi in turškimi prijatelji še prepričili uresničenje zahtev našega ženstva. Pa bo prišel čas, ko bodo ti nazadnjaki potisnjeni ob stran in takrat bo tudi slovenska žena prišla do svojih političnih pravic.

Komu se godi pri nas najbolje?

Naš ubogi kmet toži čez nezravnost davke, slabo letino in nedoplačljivo družino manufakturnega blaga. Delavstvo ima v primeri z vedno naraščajočo draginjo prehrane, obleke in obutve veliko prenizke plače in je posebno v letošnji ostri zimi do skrajnosti nezadovoljno. Uradnikom sicer vedno zvisujejo vsaj na papirju pri beograjski ministrski mizi mesečne plače, a v resnicu pa se naše uradništvo komaj za silo preživlja in oblači. Ker so torej skoro vsi stanovi naše kraljevine od delavca do kmeta in uradnika skrajno nezadovoljni radi visokih davkov, vsestranske draginje in pomanjkanja napotrebnejšega, se nam vsljuje vprašanje: Kdo pa je vendar v naši Jugoslaviji za malenkostno delo najboljše plačan in se mu tudi najboljše godi?

V zadnjem „Gospodarju“ smo objavili, da so rešili naši ministri vprašanje draginje samo zase s tem, da so si dvignili mesečne plače na tisoče

„To mi zadostuje!“ je vpil Dolgi John veselo. „Vaša beseda mi je popolnoma dovolj! Jaz vem, kdo je poštenjak, bodite prepričani, da vem!“

Videli smo, kako je mož z belo zastavo skušal zadrževati Silverja. Pa ta se mu je glasno nasmejal in ga udaril po ramenu, češ, vsaka misel na izdajstvo od strani tehle poštenjakov je nespametna.

Sopil je k plotu, vrgel črez svojo leglo, se prikel za kole, dvignil svojo eno nogo in z veliko močjo in sorenostjo preplezal plot in skočil na dvorišče.

Tako sem bil, to moram povedati, zaverovan v poslušanje in gledanje, da sem čisto pozabil na svojo stražno dolžnost. Zapustil sem svoje strelne luknje in zlezel kapitanu za hrbet.

Sedel je na pragu, z lakti na kolenni z rokami si je podpiral glavo, nalačino je žvižgal in zrl v studene, ki e vrel iz svojega železnega kotla v pesek.

Silver se je bridko mučil po griču navzgor h koči. Strmina je bila precesna in med debelimi štori in v menek pesku sta mu njegova bergla in njegova ena noga prav malo koristili. Pa molče in možato se je trudil

in tisoče dinarjev. Torej naši „modri“ ministri ne žutijo ne teže davkov, ne draginje in so menda gleda telesnih potreb gotovo zadovoljni.

Za našimi ministri in diplomati pa pridejo takoj naši poslanci, ki dasi na vedenih počitnicah in oddihih, nikakor ne pozabijo pri rastoči draginji na povišanje svojih dnevnic. Se pred nedavnim časom so si zvišali poslanci dnevnice od 100 dinarjev (400 K) na dnevno 120 dinarjev (480 K). Zoper pa že javljajo iz Beograda, da pride pred parlament predlog, da se povišajo poslanske dnevnice od 120 dinarjev na 200 dinarjev (800 K) dnevno. Da bo to predlagano povišanje dnevnic poslancem sprejet od skupščine, je gotova stvar, ker se tudi poslanci zavajo resnice reka: Bog je sam sebi naprej ustvaril brado.

Mi bi nikakor ne bili poslancem nevošljivi ministrskih plač, ako bi res kaj dejali in dosegli na polju znižanja davkov, draginje in skrbeli za zmanjšanje občne nezadovoljnosti. Ker pa ne nasprotno resnica, se ne strinjam s povišanjem dnevnic poslancem. Iz Beograda vedno izdajejo oklice, naj narod štedi in štedi, a ti oklici veljajo samo za revnejše sloje, ker ministrin in poslancem, ki si vedno sami zvišujejo mesečne plače, ni treba štediti.

Slavna ministrska in poslanska gospoda je pač pri nas mnenja: Kdo za narod misli in dela (vsaj v domišljiji!), pa naj tudi uživa mesto naroda narod hoče vse plačati . . . ?

Iz poglavja o nepotrebnih davkih.

„Slov. Gospodar“ je že prinesel izvleček iz državnega proračuna, v katerem so zabeleženi ogromni izdatki za vzdrževanje vojaštva, olicirjev in žandarjev.

Danes pa se hočemo dotakniti le enega izdatka na račun davkoplačevalcev, ki je tako nepotreben kot peto kolo pri vozu.

Ljubljanski „Novi čas“ poroča, da izdaja vojno ministrstvo za vse naše olicirje in vojaške uradnike brezplačno list „Ratnik“, ki izhaja vsak mesec v Beogradu na 180—200 straneh. „Novi čas“ je okroglo preračunal, da stane vsaka izdaja tega lista 301.500 kron, kar znese na leto 3,618.000 K! V ravnočasno omenjeno milijonsko soto pa niso vstete plače za urednike tega lista, upravnike in dopisnike, ki se raztezojo gotovo tudi v milijone. — Vsi stroški za izdajo „Ratnika“, aka jih nizko in okroglo računamo, bi gotovo znašali letnih 4 in ½ milijona K.

Lansko leto je seve vojno ministrstvo določilo naročino tega lista na letnih 32 K, kar bi pa bila premalo vrgla naročina, to bi bila krila državnega. A niti se naročnine niso hoteli plačevati za list več kot zelo dobro plačani olicirji, vsled česar je ukinilo vojno ministrstvo naročino z naredbo, da dobivajo mesečnik „Ratnik“ vsi naši olicirji brezplačno. Z drugimi besedami povedano: Olicir-

kvišku in končno prilezel pred kaptanom.

Jedrnato ga je pozdravil. V svojo načelo obliko se je vtaknil v ta obisk Velikanska, sinjemodra suknja, z ogromnimi kovinastimi gumbi okrašena, mu je segala prav dolj do kolena in leva nova mornarska čepica z dolgimi trakovi mu je visela v zilnik.

Tu ste torej, mol mož!“ mu je rekel kaptan in dvignil glavo. „Le se dite!“

Ali mi ne boste dovolili, da vstopim, kaptan?“ se je pritoževal Dolgi John. „Mrzlo jutro je in huje, sedeši v mrazu tule zunaj na gesku!“

„Glejte, Silver,“ mu je dejal kaptan, „če bi bili ostali pošten človek, biše danes lahko sedel v „Hispanoli.“ — Žanji ste si krivi! — Ali je moj kaptan — in v tem slučaju se to lepo ravnilo z vami — ali pa ste kaptan Smollett, upornik in morski roper, — in všečte vaš čakajo!“

„Dobro, dobro, gospod kaptan!“ je odgovarjal Silver in sedel v pesek, kakor mu je bilo zapovedano. „Pomagati mi morate in mi podati roko, da se izvršim iz blata, v katerega sem zašel. — Ampak prijeten, udoben pro-

jem plačujejo mesečno glasilo vsi davkoplačevalci naše kraljevine.

Izkoriščevanje in goljufija.

V prvi polovici l. 1920 je ministrski sve odredil, da se naj potom javna licitacija proda v Mostaru 35 valjanov graha po 8 K za kg. Ker se je v tistem času plačevalo na tržiščih za grahi komaj K 6.50, je omenjena začeta graha ostala neprodana. V septembru istega leta pa je ministrstvo proda — seveda ne potom licitacije — mostarski grah trgovcem Ružiču in Marijanoviču, prvemu iz Sarajeva, drugemu iz Zemuna, — za tri krone. Trgovca sta z grahom špekularila in za to ga nista pravočasno dvignila. Pogodba je potem takem zgubila pravno veljavnost. Ministrstvo je na to znižalo ceno grahu na K 2.20, čeprav so ga plačevali na trgu po K 12.50, in sarajevsko poverjence za socialno skrbstvo je odpisalo posebnega delegata, ki naj bi pospešil predajo graha obema trgovcema. Okružni načelnik Vulović se je odločno uprl tako nezasišanemu in javnemu „pljačkanju“ (ropanju) države, toda zastonji. Upliv tajnih sil v Beogradu je močnejši nego državna korist. Na ta način bosta Ružič in Marijanovič z mostarskim grahom oškodovali državo za nič manj nego 1,700,000 K. Govori se, da bosta „zaradila“ nadaljnih 20 do 30 milijonov v kupčijah z grahom se v Sarajevu, Brodu, Zemunu in Beogradu, kjer sta se ga istotako polstala kakor v Mostaru. Proti temu sramotnemu „pljačkanju“ države je narodni poslanec fra. Džak Buntić (Hrv. Zajednica) vložil ostre brzozne protest. V času, ko umira heroogovski narod vsled pomanjkanja življa, se bogalijo porodičarske pijavke z okrvavljenimi milijoni. Zalostno, a resnično . . .

Naši pojmi o draginji in novi davki.

V gostilni, doma, pri obedu, na sestankih, v železniškem vlaku — zeno besedo: povsod in ob vsaki priliki govorijo ljudje o draginji. Čem draginjo se pritožuje kmet, delavec, trgovec, uradnik in obrtnik. Pa se izpregovorimo mi nekaj besed o nadležni draginji.

V razprave o denarju kot plačilu sredstvu se ne bomo spuščali. S tem se bavijo dandanes le najboljši svetovni strokovnjaki in le otu se lahko zedinijo v takih vprašanjih. Ugotoviti pa moramo, da kaj vsem takim razpravam in pobiranju draginje velja samo zlato kot denar in da se vse vrednosti denarja preračunavajo na zlato. Čeprav se z navedenim tolmačenjem ne strinjam, hočemo v nadaljnem razmotrivanju ostati pri gonjenju dejstvu. Dandanes, primerjajo ljudje današnje cene s predvojnim cenami. Iz razlik, ki pri tem nastanejo, si ustvarajo svoje zaključke. Polem-

storček je tole — ! Ah, tamle je Jim! Dobro jutro, Jim! — Gospod graščak, vaš sluga sem! — Zares, vi ste skupaj, kakor srečna in zadovoljna družina, da tako rečem!

Ako imate kaj povedati, mož bi bilo bolje, da koj začnete!“

„Prav govorite, gospod kapitan!“ je odgovoril Silver. Dolžnost je dolžnost, seveda! — Dobro, povem vam, to je bil mojsterni izpad, ki ste ga naredili pretečeno noč! Nekdo izmed vas zna prav izvrstno sušati sekiro! In ne bom vam prikrival, da so se nekatere moji ljudje prestrašili, — morebiti so se prestrašili vsemi, — morebiti sem se prestrašil tudi jaz in sem zaradi tega danes tukaj in prosim za premirje. — Toda povem vam, v drugi se vam ne bo posrečilo! Stražili bomo in rumu se bomo izogibali pravskrbo! — Morebiti mislite, da smo bili vsi pljani?“

(Dalje prihodnjek.)

Širite katoliške liste!